

О. Л. Ляпічева
Л. В. Кушнір

КОНЦЕПТ КІТ / ІШКА У РОСІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядається смислове поле концепту КОТ / КІШКА на матеріалі лексичних значень слів і фразеологізмів, поміщених в тлумачних словниках, а також на основі смислів, виражених в казках і коліскових. Виділяються основні смисли досліджуваного концепту і визначається його смислове ядро і периферія.

Актуальність дослідження обумовлена потребою в концептуальних дослідженнях практичного характеру, що дозволяють підтвердити теоретичні пошуки в цій галузі. На даному етапі розвитку лінгвістичної науки, коли вона переходить від системного вивчення матеріальних одиниць мови до вивчення ментальних одиниць, коли теорія концептуальних досліджень тільки складається, є надзвичайно важливим здійснювати практичні спроби вивчення концептів, які допоможуть побачити, де теорія працює досить добре, а де невизначена і вимагає подальшого опрацювання.

Вивчення концептів – актуальний напрямок у сучасній лінгвістиці. Розробкою поняття концепту займалися С. Г. Воркачов, В. І. Карасик, Е. С. Кубрякова, Д. С. Лихачов, О. Селіванова та ін. У лінгвістиці концепт трактується як оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи, всієї картини світу, відображеної в людській психіці. Це відомості про те, що індивід знає, думає, уявляє про об'єкти світу. Як теоретичний матеріал у статті використовується методика дослідження концепту З. Д. Попової і І. А. Стерніна. Смисли концепту КІТ / КІШКА виділяються на основі визначень слів в «Тлумачному словнику російської мови» С. І. Ожегова і Н. Ю. Шведової і в «Великому тлумачному словнику російської мови».

Ядро концепту КОТ / КІШКА складають смисли, які прийшли з фольклору: кіт навіває сон, охороняє його і іноді порушує; ближню периферію концепту складають смисли, зафіксовані, головним чином, в тлумачних словниках: у ката є самка і дитинча, він хижий ссавець, він несе неприємні сюрпризи, він зразок неприязності, сварки; негативна риса ката – хитрість; кіт забирає хвороби дитини собі. Решта смислів знаходяться на далекій периферії концепту.

Перспективами дослідження концепту КОТ / КІШКА є залучення інших джерел поповнення змісту концепту: прислів'їв, приказок, а також сучасної поезії та прози. Важливо також не тільки визначити смисловий центр і периферію концепту, але й образне, інформаційне та інтерпретаційне поля концепту.

Ключові слова: *концепт, смисли концепту, ядро і периферія*

УДК 811.111'25

Д. М. Петренко

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ В АСТРОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглядається специфіка відтворення текстів астрологічного дискурсу. Було систематизовано та узагальнено інформацію щодо визначення поняття астрологічного дискурсу. Вивчено напрями дослідження астрологічного дискурсу в аспекті перекладу. Визначено особливості відтворення прагматики астрологічного

дискурсу. Проаналізовано когнітивно-прагматичні характеристики астрологічного дискурсу. Виявлено комунікативні стратегії і тактики, а також особливості їх відтворення у текстах астрологічного дискурсу українською мовою.

Ключові слова: дискурс, астрологічний дискурс, когнітивна прагматика, комунікативна стратегія, комунікативна тактика, архетип.

DOI 10.34079/2226-3055-2021-14-24-115-125

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відтворенням у перекладі прагматичного потенціалу. Саме тому, до фокуса мовознавчих студій потрапляють особливості відтворення прагматики текстів астрологічного дискурсу. Зацікавленість лінгвістів астрологічним дискурсом можна пояснити тим, що він дає відповіді на буттєві питання, відкриває можливості зазирнути у майбутнє, а також вносити корективи залежно від своїх бажань. Це вербалізується у текстах астрологічного дискурсу за допомогою певних комунікативних стратегій і тактик. Поява поняття «дискурс» зумовлена формуванням сучасної когнітивної парадигми гуманітарних наук, необхідної для вивчення можливостей мови та комунікаційних моделей. Саме завдяки дискурсу стає можливим виявлення зв'язку між мовою і свідомістю, визначення процесів пізнання і вербалізації понять про світ.

Дослідники дискурсу Ф. С. Бацевич, В. І. Карасика, О. О. Селіванова вивчали різні його вияви та надали характеристику різним складовим дискурсу.

Не можна заперечити той факт, що астрологічний дискурс апелює, перш за все, до емоційної (чуттєвої) сфери людини. Тому, він викликає інтерес у певних ситуаціях, коли людина не здатна самостійно розв'язати проблеми або прийняти відповідальне рішення. Астрологічний дискурс впливає на свідомість, підлаштовується під соціальні умови та встановлює систему цінностей.

На думку лінгвістів, астрологічна картина світу початково має характер загальнонаукової картини, оскільки містить світоглядні компоненти. Астрологічний дискурс зумовлює певний спосіб мислення, функціонування думки та логіки сприйняття. Він засновується на допущенні існування дійсності, що ґрунтується на реальній астрологічній моделі, яка співвідносить події у житті з енергією небесних тіл. Адресант астрологічного дискурсу штучно пов'язує космічні знання із подіями та відносинами між людьми.

Актуальність дослідження теми обумовлена такими чинниками: роллю взаємозв'язку культури й мови, традиційної для європейської лінгвістичної культури; значущістю відтворення прагматичного потенціалу текстів астрологічного дискурсу; важливістю його вивчення в рамках наукового предмета лінгвістики. Крім того, незважаючи на широкий інтерес лінгвістів і велику кількість праць щодо питання дискурсу, потенціал вивчення та відтворення у перекладі астрологічного дискурсу є недостатньо дослідженим і потребує подальшого вивчення, особливо в перекладацькій парадигмі, осмислення та інтерпретації на сучасному науковому рівні.

З урахуванням викладеного обиралися об'єкт та предмет, сформулювалися мета та завдання наукового дослідження.

Мета роботи – виявити специфіку відтворення текстів астрологічного дискурсу.

Поставлена мета вимагає вирішення таких завдань: систематизувати й узагальнити інформацію щодо визначення поняття астрологічний дискурс; визначити напрями досліджень астрологічного дискурсу в аспекті перекладу; визначити особливості відтворення прагматики астрологічного дискурсу; проаналізувати когнітивно-прагматичні характеристики астрологічного дискурсу; виявити комунікативні стратегії

й тактики в астрологічному дискурсі; виявити особливості відтворення комунікативних стратегій і тактик у текстах астрологічного дискурсу українською мовою.

Матеріали дослідження – англomовний портал астрологічних прогнозів Chani Nicholas.

Практичне значення роботи полягає у тому, що матеріали і результати дослідження можуть бути використані при розробці курсів з практики перекладу. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності перекладача.

Протягом тривалого часу першої половини ХХ століття мовознавство зосереджувалося на вивченні однієї з двох діалектично пов'язаних сторін мови – мовній системі. Однак із другої половини 1960-х років центр уваги лінгвістів переноситься на іншу сторону цієї діалектичної єдності – мовленнєву діяльність, а саме дискурс.

Оскільки сучасні уявлення про дискурс віддзеркалюють увесь хід лінгвістичної науки, у сучасному науковому просторі виникає потреба у визначенні поняття дискурс як одного з основних понять прагматичної лінгвістики й лінгвістики тексту. На сьогодні в лінгвістичній літературі існує низка підходів до визначення терміну «дискурс», що дає змогу стверджувати про розмитість його поняттєвих меж. Так, науковці визначають дискурс або як одиницю мови, розміщену вище речення, або як будь-який мовний твір, обумовлений вивченням мови в широкому соціокультурному контексті, або ж як висловлювання, у якому здійснюється взаємодія форми й функції (Макаров, 1998).

Становлення когнітивно-дискурсивної парадигми зробило дискурс об'єктом уваги не лише лінгвістів, а й філософів, психологів, літературознавців, етнографів, фахівців зі штучного інтелекту тощо.

Розвиток першого українського астрологічного дискурсу спирався на Святе Письмо та роз'яснював уявлення про створення Землі, рухи Сонця, Місяця, небесні й атмосферні явища. Нові астрологічно-астрономічні тексти проникали в Україну з Італії, Німеччини, Польщі та Чехії.

Рівень розвитку астрологічного дискурсу збільшився в епоху першого українського національно-культурного відродження, на що впливав розквіт культури, мистецтва, літератури і активізація церковно-релігійного життя. У цей період з'являється література, яка освітлює питання форми земної кулі, причини морських відпливів та припливів, вперше серед планет, окрім Сонця, Місяця і Землі, перераховується Сатурн, Венера, Меркурій і Юпітер.

Астрологічний дискурс й до сьогодні викликає інтерес людини. Він відповідає на буттєві питання, відкриває можливості зазирнути у майбутнє, а також вносити корективи залежно від своїх бажань. Не можна заперечити той факт, що астрологічний дискурс апелює, перш за все, до емоційної (чуттєвої) сфери людини. Однак, в астрологічному дискурсі існує певний спосіб мислення, функціонування думки, логіка сприйняття.

Дослідженням астрологічного дискурсу цікавився В. І. Карасик, який наголошував на важливості протиставлення особистісно-орієнтованого та статусно-орієнтованого дискурсу. До першого входять два типи, а саме: побутовий та буттєвий, який характерний тим, що представляє індивідуальні погляди людини, насичене спілкування, використовуються усі форми мови на базі літературної мови (Карасик, 2002).

Картина світу астрології початково має характер загальнонаукової картини, оскільки містить світоглядний компонент. За своїм походженням астрологія належить до архаїчних, пралогічних систем знань, що засновуються на натурфілософській парадигмі світорозуміння та різняться із домінуючою природничо-науковою парадигмою. Однак, на думку деяких філософів, натурфілософська картина світу продовжує існувати паралельно з природничо-науковою парадигмою, доповнюючи її (Азначєєва и Мамонова, 2012).

Ставлення до астрології у суспільстві завжди було невизначеним. У багатьох країнах астрологія визнана псевдонаукою, але це не впливає на її популярність, бо вона об'єднує раціональну та ірраціональну складові, утворює певний синтез і викликає значний інтерес суспільства. «Тексти гороскопів з'являються у всіх засобах масової інформації, виступаючи однією з характерних рис сучасного етапу розвитку мас-медійної комунікації» (Бабаєва, 2004).

Для визначення когнітивно-прагматичних характеристик астрологічного дискурсу необхідно дослідити прагматичний потенціал текстів гороскопів і визначити специфіку мовного впливу на адресата.

Аналізуючи матеріали дослідження було зазначено, що «картина світу» астрологічного дискурсу ґрунтується на спробі пізнання, співвідношенні теоретичного та емпіричного. Вона поєднує чуттєвий досвід та розум, волю і дію, інтуїцію та прагматизм.

Важливою залишається особистість, авторитетність астролога, бо він сприймається аудиторією як суб'єкт, який має доступ до інформації. Дискурсивними маркерами авторитетності слугують посилання на авторство, на авторитет, спеціально астрологічна термінологія, використання специфічних графіків, малюнків, діаграм і таблиць, спеціальна символіка, емоційність та образність, гумор, іронія, які викликаються інтерес адресата.

Матеріали гороскопів Chani Nickolas містять інформацію про космічні тіла та зірки, за якими йде спостереження та аналіз. Не зважаючи на те, що вони розраховані на широку аудиторію, тексти Chani Nickolas індивідуалізовані. Астрологічний дискурс не тільки прогнозує, але й доводить, виправдовує, демонструє закономірності життєвих умов людей і дійсний стан справ. З цієї причини автори застосовують яскраві метафори, які здатні доволі сильно впливати на емоційну сферу адресата.

Тобто, тексти астрологічного дискурсу можна розцінювати як оптимальний засіб цілеспрямованого формування громадської думки, поведінкових норм. З одного боку, об'єктом впливу виступає досить велика сукупність людей, соціальна група, яку об'єктивно виділяють з низки параметрів (бізнесмени, домогосподарки, батьки, молодь). З іншого боку, створюється враження особистісної орієнтованості, спрямованості до конкретного індивіда (Бабаєва, 2004).

Враховуючи зосередженість на певному часовому проміжку, можна говорити про високий прагматичний потенціал астрологічних прогнозів, що дозволяє використовувати їх у маніпулятивних цілях.

Амбівалентність прогнозу, що допускає варіативне прочитання тих самих схем та матриць, дозволяє говорити про ефект плацебо як про мету даного дискурсу. «Фіктивна індивідуалізація адресата, створення його позитивного образу, спираючись на авторитет астрономії, імпліцитна об'єктивність. /.../ Високий маніпулятивний потенціал астрологічних прогнозів у ЗМІ ґрунтується на використанні стратегії створення квазінаукового викладення. Вона актуалізується в тексті гороскопу використанням різних лінгвопрагматичних засобів» (Михайловская, 2012).

Дослідження матеріалу показали, що когнітивно-прагматичні характеристики астрологічного дискурсу зумовлені поєднанням фактів фізичної й астрономічної дійсності. Для відтворення прагматики текстів астрологічного дискурсу необхідно враховувати комунікативні стратегії й тактики, від яких залежить відтворення перлокутивної мети автора у текстах оригіналу. Вміння розпізнавати комунікативні стратегії та тактики допомагає перекладачам зберегти цю мету при перекладі.

Успішним переклад астрологічного дискурсу можна вважати тоді, коли перекладач розглядає мовну комунікацію як стратегічний процес та влучно обирає спосіб досягнення мети комунікантів.

Комунікативним стратегіям характерна особлива динамічність та гнучкість, бо, в залежності від контексту та дискурсу, мовленнєва поведінка здатна постійно змінюється (Бацевич, 2004).

Для глибинного розуміння структури астрологічного дискурсу необхідно ознайомитися з його міфологічним корінням. Стародавня астроміфологія вражає своїм точним поєднанням фантазій та реальності, унікальними аналогіями, які допомагають пізнати об'єктивні закономірності світу через суб'єктивні уявлення. Цікаво те, що образи, які відповідають характерам планет, ми можемо знайти в міфології зовсім різних й історично непов'язаних між собою культурах. Вони створюють сферу людської душі: належать до тих базових понять психіки, які відродивши античну традицію пошуків першооснов (архе), Карл Г. Юнг назвав **архетипами**.

Архетип – це пра-образ: древній образ світу. Цими роздумами він підводить нас до того, що душа – віддзеркалення Всесвіту. Архетипи, у свою чергу, містяться у ній у своїй початковій формі – у простих природних образах. Це образи моря, неба, землі, вогню, які були символами уявлень, на яких формувалося бачення світу.

Окрім міфів та історії, ще одним шляхом звернення до найдавніших архетипів мислення є мова. Те, що в психіці проявляється як архетип; в культурі – як міф; в сфері мислення – як ідея, що періодично спливає в історії; в повсякденному житті – як слова, мова. Архетип зберігається в мові: слово розповідає нам про походження і шляхи розвитку поняття. Цей шлях виявляється явним, коли мова переносить стародавні значення в сучасну мову.

Наукова література пропонує широкий перелік прийомів аргументації, які зустрічаються у політичному та рекламному дискурсі, але питання категоризації прийомів аргументації у межах астрологічного дискурсу не достатньо досліджені. Відсутність класифікацій для дослідження прагматичного потенціалу астрологічних гороскопів у науковій літературі наштовхнуло нас до створення класифікації прийомів аргументації для вивчення прагматичного аспекту, серед яких є: *емоційність, звернення до важливого, акцентування на цінності моменту, зображення можливого, реального результату, порада, афірмація, рефлексія, підбиття підсумків*.

Створення класифікації допоможе відтворити у перекладі українською мовою прагматичні інтенції автора.

Пропонуємо розглянути які прийоми аргументації присутні у текстах астрологічного дискурсу на прикладах **щоденних зодіакальних гороскопів** та їх відтворення українською мовою:

1. Емоційність досягається у текстах астрологічного дискурсу завдяки використанню лексичних одиниць з експресивною конотацією. Вона надає мовленню стилістичного забарвлення та виразності.

Today's astrology primes us to receive little gems of intuitive information that we would normally rush past (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Сьогоднішній гороскоп заохочує нас прислухатися до маленьких перлинок тієї інтуїтивної інформації, повз якої ми б зазвичай пройшли у минулому.*

Бачимо, що на семантичному рівні автор підібрав слово «*prime*» замість менш експресивного «*direct*». Насправді, словами із такою експресивною конотацією досягається максимальний вплив на читачів.

Personal power abounds (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Власна сила накопичується у великій кількості.*

Відчуття чогось у надмірній кількості вербалізується лексичною одиницею «*abound*», що своєю конотацією несе концептуальні уявлення про багатство, розкіш, накопичення або збереження. Тому у перекладі було вирішено обрати ЛСВ «*накопичується*» та конкретизувати доповненням «у великій кількості».

Також цікавим прийомом на посилення емоційності є персоніфікація. Особливістю представлення людської особистості в астрології є типологізація не лише людських характерів, але й окремих аспектів особи, що втілюються планетами. При цьому планета зазвичай персоніфікується. Так, Марс втілює волю, Венера – відчуття, Меркурій – інтелект і т.д.

2. Метафори є невіддільними компонентами у тестах астрологічного дискурсу. Метафора є інструментом і результатом конкретної мовної картини світу, вона не тільки категоризує явища і предмети навколишньої дійсності, а й допомагає їх інтерпретувати, дає їм позитивну, негативну, іронічну оцінку.

Now direct and flanked by its current and super-powered ruler, Mars, Mercury gets back into fighting shape (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Перебуваючи у прямому русі та під захистом свого головного керівника Марса, Меркурій повертається до войовничого настрою.*

Метафори астрологічного дискурсу за свою одиницю використовують архетипи знаків зодіаку. Тому, ми часто помічаємо персоніфіковані образи планет та знаків під їх керівництвом. Не дарма автор обирає на семантичному рівні образ войовничого Марса. Бо поєднання метафор, архетипів та експресивної лексики і є прагматичною квінтесенцією астрологічного дискурсу.

The Wheel of Fortune is spun with (a little too much?) enthusiasm and a whole lotta luck (Chani Nicholas Incorporated, 2019) – *Колесо Фортуни прокручено (не засильно?) з ентузіазмом та величезною вдачею.*

Також зустрічаються такі когніції, як Доля – The Wheel of Fortune – Колесо Фортуни. Цікавим залишається використання розмовного стилю та гри слів. Наприклад, тут «*whole lotta luck*» є грою слів відомої пісні Led Zeppelin «*Whole Lotta Love*».

3. Сучасна «гуманістична астрологія» виходить з уявлення про свободу волі людини і її здатності впливати на свою долю, тому її основу складає астропсихологія, яка виконує психотерапевтичну функцію, сприяючи самоідентифікації та психологічній інтеграції особи. Основою прагматичного потенціалу щоденних гороскопів є освітлення важливих моментів, які стосуються кожного і в яких реципієнт може знайти себе.

На семантичному рівні це відтворюється звертанням до стану ментального та фізичного здоров'я. До концептосфери «здоров'я» згідно з аналізу прикладів входять такі поняття як «*радість*» та «*задоволення*», що є позитивно налаштованим дискурсом.

This Full Moon is an invitation for us all to still our overactivity and let ourselves focus on what brings us joy in the simplest and most satiating ways (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Цей Повний Місяць стане запрошенням до сповільнення нашої гіперактивності та дозволить нам зосередитися на тому, що приносить щастя у простих та насичених речах.*

4. Акцентування на цінності моменту. Прагматичний потенціал висвітлення значущих подій вербалізується в описах обставин, що допомагають або заважають людині проявити свої якості. За традицією астрологічного дискурсу людина народжується з певним потенціалом і в процесі життя вона повинна в певних обставинах, за програмою, зображеною в гороскопі, пройти деякі життєві уроки.

For the first time since 2016, Mercury will pass directly in front of the Sun, making the most invisible part of its retrograde journey uncommonly visible. Not happening again until 2032, this transit invites us in to catch a glimpse of its mysteries (Chani Nicholas Incorporated,

2019a) – *Вперше з 2016 року Меркурій пройде прямо навпроти Сонця, роблячи непомітну частину ретроградної подорожі суттєво помітною. Цей перехід запрошує нас торкнутися мерехтіння таємниць, такого ми не побачимо до 2032 року.*

На семантичному рівні обов'язково вказується конкретний часовий проміжок, що вербалізується фразами «*for the first time ...*», «*not happening until ...*».

5. Поради є одним з елементів вербалізації прагматичного потенціалу гороскопів, бо вони створюють особистий, навіть інтимний простір між автором та читачем, і у цьому зв'язку, людина дослухається до можливих змін та застережень, робить висновки та рефлексує стосовно життєвих подій, вчинків та знаків. Характерним для порад є те, що на граматичному рівні прагматичний аспект відтворюється у реченнях наказового способу, що було збережено при перекладі.

Pay attention to the wisdom you are getting let in on (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Прислухайтесь до мудрості, яку ви впускаєте в себе.*

6. Зображення можливого, реального результату, власне, є метою астрологічного дискурсу. Прагматичний аспект висвітлення подій, які відбуваються на площині часу є головним фактором, який вабить читачів, до якого звертаються люди, які шукають відповіді на потаємні запитання.

But this trickster doesn't grant access to its goods until the recipients are ready (Chani Nicholas Incorporated, 2019a) – *Але цей хитрун не відчинить двері до своїх благ тим, хто ще не готовий.*

Хоча астрологічний дискурс не гарантує і не дає точні перспективи щодо майбутнього, але він дає можливість розглянути сюжети, засновані на емоційних образах позитивного результату.

Today might startle the senses, but as long as it knocks back in place what should be central to our lives, it's worth the bumpyride (Chani Nicholas Incorporated, 2019) – *Цей день може злякати ваші відчуття, але чим довше він стукатиме до вашого життя, тим ціннішою буде вибоїста дорога.*

Отже, може зробити висновки, що за своєю структурою щоденні гороскопи короткі та лаконічні. Їм притаманний епістолярний стиль мовлення зі значною кількістю експресивної лексики. Для відтворення прагматичного потенціалу щоденних гороскопів було визначено шляхом яких прийомів аргументації відбувається його реалізація задля відтворення суб'єктивних чинників на всіх рівнях у мові перекладу. Було проаналізовано 50 прикладів, з яких 19 було виявлено на позначення риторичних прийомів (аналогія, анафора, повтори, інверсія, антитеза) та 31 на виявлення аргументації.

Аргументація відтворювалась такими прийомами як емоційність, зображення можливого, реального результату, акцентуванні цінності моменту та звертанні до важливих буттєвих сфер діяльності людини. Усі прийоми аргументації використовуються автором рівноцінно, тому не можливо виокремити до якого прийому найбільше тяжіє автор.

Прагматичний аспект відтворення комунікативних стратегій астрологічного дискурсу полягає в адекватному підборі та використанні мовних одиниць з метою досягнення кінцевої цілі комунікації – впливу на партнера. Бажання добитися максимальної точності змушує перекладача визначити ті компоненти сенсу, які потрібно висловити максимально точно і повно, і ті, якими можна пожертвувати в процесі перекладу.

У цьому зв'язку прагматична норма перекладу зобов'язує перекладача до здійснення широкого ряду синтаксичних і лексико-семантичних трансформацій, оскільки завданням адекватного перекладу є не відтворення висловлювання в тій формі,

в якій воно було представлено в оригіналі, а реалізація за допомогою тих чи інших засобів мови перекладу подібної прагматичної або іллокутивної мети.

Було визначено, що прагматичний потенціал комунікативних стратегій відтворюється у текстах астрологічного дискурсу завдяки риторичним прийомам та прийомам аргументації. Відсутність класифікації для дослідження прагматичного аспекту гороскопів у науковій літературі наштовхнуло нас до створення класифікації прийомів аргументації для подальшого ретельного аналізу та дослідження текстів астрологічного дискурсу.

В роботі розглядався прагматичний аспект відтворення комунікативних стратегій у текстах щоденних, щотижневих та щомісячних астрологічних прогнозів. При дослідженні аналізованих одиниць було виявлено основні прийоми аргументації, серед яких ми виокремили *емоційність, звернення до важливого, акцентування на цінності моменту, зображення можливого, реального результату, порада, афірмації, рефлексія та підбиття підсумків.*

Хочемо звернути увагу на те, що афірмації, рефлексії та підбиття підсумків у сучасному астрологічному дискурсі не були до цього виявлені та досліджені, тому аналіз прагматичного аспекту відтворення цих прийомів аргументації українською мовою становить цінність наукового дослідження.

Епістолярний стиль зберігає всі особливості віртуального спілкування – невимушеність, спонтанність, наближеність до розмовного стилю, діалогічність. Поєднання компонентів художнього, публіцистичного й розмовного стилів та вироблення індивідуального авторського образу.

Ступінь емоційності досягається кількісним використанням метафоричних образів. Також, прагматичний потенціал розглядався на декількох рівнях: на лексико-семантичному та граматичному. В ході дослідження було виявлено, що на лексико-семантичному рівні автори тяжіють до значного вживання фразеологізмів, слів та словосполук на позначення чуттєвої та буттєвої сфери людини, протиставлення та порівняння подій, характерів, образів. Добираються лексичні одиниці із високим ступенем експресивності, підкреслюють метонімічні зв'язки людини та планети, використовують гру слів та зберігають образність архетипів. Освітлюються важливі моменти із різних сфер діяльності людини, при цьому автори активно звертаються до пропагування догляду за фізичним та ментальним здоров'ям, нервової рівноваги, позитивних думок та моделювання позитивного результату.

Якщо на основі аналізованих матеріалів зодіакальних прогнозів запропонувати концептосферу сучасного астрологічного дискурсу, то його ядро складатимуть ментальні репрезентації знання щодо емоцій прояву діяльності буттєвої сфери людини. До її периферійної зони входить інформація про усі сфери буття людини, які так чи інакше зумовлюють її функціонування або осмислюються через призму її існування.

Отже, дослідження матеріалів астрологічного дискурсу показали, що когнітивно-прагматичні характеристики астрологічного дискурсу зумовлені поєднанням фактів фізичної та астрономічної дійсності.

На наш погляд феноменом астрологічного тексту є те, що образне уявлення древніх архетипів є інструментом трактування майбутніх подій. Між двома часовими просторами в центрі знаходиться людина, яка перебуває в моменті «тут і зараз». Пам'ятаючи це, перекладач повинен вміло інтерпретувати астрологічні прогнози для втілення прагматичної мети автора на всіх рівнях.

Наукова робота ґрунтується на дослідженні щоденних астрологічних прогнозів Chani Nicholas. Перспективи дослідження полягають у проведенні аналізу щотижневих, щомісячних та великих щорічних гороскопів. Було виявлено, що різні типи гороскопів

використовують відмінні стратегії, а отже й тактики. Це дозволяє нам зробити припущення, що результати аналізу відтворення прагматичного потенціалу гороскопів може зацікавити науковців та перекладачів. Виокремлення та ідентифікація стратегій допоможе при роботі з перекладами в аспекті астрологічного дискурсу. Ставимо за мету порівняти астрологічні наративи в англійській та українській картинах світу.

Бібліографічний список

- Азначеева, Е. Н. и Мамонова, Ю. В., 2012. Механизмы идентификации и личностная идентичность в астрологическом дискурсе. В: Е. Н. Азначеева, ред. *Лингвистические аспекты исследования идентичности личности в изменяющемся мире*. Челябинск: Энциклопедия, с. 166–202.
- Бабаева, Е. В., 2004. *Лингвокультурологические характеристики русской и немецкой аксиологических картин мира*. Доктор наук Автореферат. Волгоградский государственный педагогический университет.
- Бацевич, Ф. С., 2004. *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ: Академія.
- Карасик, В. И., 2002. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. Волгоград: Перемена.
- Макаров, М. Л., 1998. *Интерпретативный анализ дискурса в малой группе*. Тверь: ТвГУ.
- Михайловская, Е. С., 2012. *Квазинаучность как стратегия текстообразования (на материале астрологических прогнозов в СМИ и рекламных статей)*. Доктор наук Автореферат. Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена. Санкт-Петербург.
- Селіванова, О. О., 1999 *Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд)*. Київ: Фітосоціоцентр.
- Chani Nicholas Incorporated, 2019. Horoscopes for the Full Moon in Scorpio 2019. *Chani*. [online] Available at: <<https://chaninicholas.com/horoscopes-for-the-new-moon-in-scorpio-2019/>> [Accessed 27 April 2021].
- Chani Nicholas Incorporated, 2019a. Horoscopes for the Full Moon in Taurus November 2019. *Chani*. [online] Available at: <<https://chaninicholas.com/horoscopes-for-the-full-moon-in-taurus-november-2019/>> [Accessed 27 April 2021].

References

- Aznacheeva, Ye. N. and Mamonova, Yu. V., 2012. Mekhanizmy identifikatsii i lichnostnaya identichnost v astrologicheskom diskurse [Mechanisms of identification and personal identity in astrological discourse]. In: Ye. N. Aznacheeva, ed. *Identification mechanisms and personal identity in astrological discourse*. Chelyabinsk: Entsiklopediya, pp. 166–202. (in Russian).
- Babaeva, Ye. V., 2004. *Lingvokulturologicheskie kharakteristiki russkoy i nemetskoy aksiologicheskikh kartin mira* [Linguocultural characteristics of the Russian and German axiological pictures of the world]. PhD. Abstract. Volgograd State Pedagogical University. (in Russian).
- Batsevych, F. S., 2004. *Osnovy komunikativnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv: Akademiia. (in Ukrainian).
- Chani Nicholas Incorporated, 2019. Horoscopes for the Full Moon in Scorpio 2019. *Chani*. [online] Available at: <<https://chaninicholas.com/horoscopes-for-the-new-moon-in-scorpio-2019/>> [Accessed 27 April 2021].

Chani Nicholas Incorporated, 2019a. Horoscopes for the Full Moon in Taurus November 2019. *Chani*. [online] Available at : <<https://chaninicholas.com/horoscopes-for-the-full-moon-in-taurus-november-2019/>> [Accessed 27 April 2021].

Karasik, V. I., 2002. *Yazykovoy krug : lichnost, kontsepty, diskurs* [Linguistic circle : personality, concepts, discourse]. Volgograd : Peremena. (in Russian).

Makarov, M. L., 1998. *Interpretativnyy analiz diskursa v maloy gruppe* [Interpretive analysis of discourse in a small group]. Tver : TvGU. (in Russian).

Mikhaylovskaya, Ye. S., 2012. *Kvazinauchnost kak strategiya tekstoobrazovaniya (na materiale astrologicheskikh prognozov v SMI i reklamnykh statey)* [Quasi-scientific as a text-formation strategy (based on astrological forecasts in the media and advertising articles)]. Ph.D. Abstract. Herzen University. St. Petersburg, (in Russian).

Selivanova, O. O., 1999 *Aktualni napriamy suchasnoi linhvistyky (analitichnyi ohliad)* [Current trends in modern linguistics (analytical review)]. Kyiv : Fitosotsiotsentr. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 29.04.2021.

D. Petrenko

THE FEATURES OF RENDERING TEXTS OF MODERN ASTROLOGICAL DISCOURSE

The article deals with the peculiarities of rendering texts of astrological discourse in Ukrainian. Astrological discourse – is a verbalized way of thinking, functioning of thoughts that is based on a real astrological model. As a structural element it is based upon acceptance of the material space that correlates with the energy of celestial objects.

The present paper concentrates on analyzing how to systemize and generalize information on the definition of astrological discourse in scientific field and to find out the directions of astrological discourse research in the aspect of translation.

The paper proposes a new approach to determine the peculiarities of rendering pragmatics in astrological discourse. The objective of this article is to analyze cognitive-pragmatic characteristics of astrological discourse, to identify communicative strategies and tactics in astrological discourse and to consider the features of rendering communicative strategies and tactics in the texts of astrological discourse in Ukrainian.

It was revealed that daily horoscopes use certain communicative strategies to manipulate the audience. In this paper we proposed to categorize these strategies using the following classification: 1) Forming emotional state: «to catch a glimpse of its mysteries»; «astrology primes us»; «super-powered ruler Mars»; 2) Pointing to vital events: «protect what is valuable»; «spend time with yourself»; «study the needs of what you are doing»; 3) Emphasis on valuable information: «for the first time since 2016»; «won't be back in Sagittarius until 2030»; 4) Revealing possible or real results: «today might startle the senses»; «Mercury solidifies plans, help us define our days»; 5) Advice: «pay attention to...»; «take your time to...»; «stay open to...» 6) Affirmation: «I set myself free»; «I make my mental health a priority»; «I am intentional about ...»; «I am worthy of being ...»; Reflection: «I remembered the power of my word»; «I need to know»; «the living is in trying»; 7) Conclusion: «over the past year, I have ...»; «the last year has shown me ...».

It was ascertained that in daily horoscopes the author uses universal archetypes to appeal to the readers, such as «The Ruler», «The Scientist», «The Judge». They are interconnected with the horoscope signs and conceptual beliefs regarding each realia. This special feature of astrological discourse gives the opportunity to use a wide range of semantic devices in Ukrainian to render author's intentions.

The results of the analysis showed that cognitive pragmatics characteristics of astrological discourse are rooted to the rational and astronomic dimensions. A high demand on daily horoscopes proves that people tend to rely on astrological horoscopes as they make their mood better, show positive directions and boost confidence.

Key words: *discourse, astrological discourse, cognitive pragmatics, communicative strategy, communicative tactics, archetype.*

УДК 811.111'367.4

I. Rizhok

I. Dilay

INNER ASSOCIATION LINKS BETWEEN ELEMENTS OF A BINOMIAL SEQUENCE

The paper provides the analysis of the connection existing between constituent components of a binomial expression. The need to study this connection is predetermined by the lack of a clear distinction between binomials and other types of formulaic language, collocations in particular. Internal association strength has proven to be the unique feature that makes them different and is necessitated by an obligatory presence of a coordination conjunction which functions as a mediator and prevailingly takes the central position within the entire expression. A new modified log-r formula was generated to compensate for the incapacities of other types of measurement and include the coordination conjunction in the study. The results yielded on the basis of the IWEB corpus have proven to accurately reflect the bond existing between the elements of a binomial taking into consideration both the frequency of separate words and the one of the whole expression and their tendency to co-occur in the same context.

Key words: *binomials, collocations, Mutual Information, log-likelihood value, log-r formula, the IWEB corpus.*

DOI 10.34079/2226-3055-2021-14-24-125-133

Binomials, generally defined as coordinated pairs of linguistic units that share some semantic relations between their constituents, are one of the most heterogeneous, and therefore, convoluted phenomena that exist in the English language. Regardless of the fact that the frequency of their usage in daily communication is exceedingly high, binomials remain, in the majority of cases, overlooked by most English language users. This is the core explanation of why the concept of binomial expressions, though being the focus of a large amount of studies, is still full of «grey areas» which perplex the minds of linguists even nowadays.

In spite of a great deal of research dedicated to the concept of binomial pairs, the main emphasis in this paper is laid upon those aspects of the linguistic notion of binomials that have not been mentioned or thoroughly dealt with until now. The points that have already been generally agreed on and do not need any further studying could be roughly narrowed down to the definition of the notion of binomials, the related terminology, classification and the study of diachronic changes of binomials. In contrast, one preliminary issue that is still worth attention includes the establishment of the bond existing between different components of a binomial pair.